IAN MCEWAN VA O‘TKIR HOSHIMOV ROMANLARIDA ONA YO‘QLIGINING SHAXS SHAKLLANISHIGA TA’SIRINING BADIYY TALQINI

Durova Shaxnoza Shokirovna
Osiyo Xalqaro Universiteti
E-mail: shahnozdurova@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.24034321

Annotatsiya. Mazkur tezis Ian McEwan va O‘tkir Hoshimov romanlarida ona yo‘qligining shaxs shakllanishiga ta’sirining badiiy talqinini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Tadqiqotda McEwan’ning The Cement Garden, The Child in Time, Atonement va Lessons romanlari hamda Hoshimovning Dunyoning ishlari, Tushda kechgan umrlar, Ikki eshik orasi va Urushning so‘nggi qurboni asarlari tahlil materiali sifatida xizmat qiladi. Maqolada ona yo‘qligi orqali yetimlik, oilaviy buzilish, psixologik travma, axloqiy mas’uliyat va shaxsning ma’naviy shakllanishi muammolari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijasida McEwan’da ona yo‘qligi ko‘pincha shaxsning psixologik inqirozi va identifikatsiya muammosi bilan bog‘lanib, murakkab va ziddiyatli badiyy obraz sifatida talqin etilgani, Hoshimov’da esa ona yo‘qligi ma’naviy yo‘qotish, oilaviy fojia va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanib, milliy qadriyatlar timsoli sifatida yoritilgani aniqlanadi. Shu orqali ikki yozuvchining oilaviy munosabatlarni badiyy talqin etishdagi umumiy va milliy-badiyy farqlari ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: Ian McEwan, O‘tkir Hoshimov, ona yo‘qligi, shaxs shakllanishi, yetimlik, oilaviy inqiroz, psixologik travma, badiyy talqin, qiyosiy adabiyotshunoslik.

Kirish. Ona yo‘qligi jahon adabiyotida eng kuchli va eng fojiaviy mavzulardan biridir. Ona yo‘qligi faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishi, axloqiy qadriyatlari va jamiyat bilan munosabatiga chuqur ta’sir qiladi.

Ian McEwan ijodida ona yo‘qligi ko‘pincha oilaviy tartibning buzilishi, psixologik travma va shaxsning identifikatsiya muammosi bilan bog‘lanadi. The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi.

The Child in Time romanida farzandning yo‘qolishi ota-ona munosabatlarini chuqur inqirozga olib keladi. Bu asarda ona yo‘qligi oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish, oilaviy fojia va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanadi.

Shu sababli McEwan va Hoshimov romanlarida ona yo‘qligini qiyosiy tahlil qilish ikki milliy adabiyotda oilaviy munosabatlarning qanday boshqacha badiyy talqin etilganini aniqlash imkonini beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida ko‘riladi. Bu roman

farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qilishini tasvirlaydi.

The Cement Garden romanida ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida ko‘riladi. Bu roman farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qilishini tasvirlaydi.

The Cement Garden romanida ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida ko‘riladi. Bu roman farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qilishini tasvirlaydi.

O‘tkir Hoshimov ijodida ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish, oilaviy fojia va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanadi.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlarda McEwan va Hoshimov ijodida ona yo‘qligi alohida-alohida tahlil qilingan, ammo ularni shaxs shakllanishiga ta’siri nuqtayi nazaridan qiyosiy o‘rganish bo‘yicha kengroq yondashuv talab etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda qiyosiy-tarixiy, tizimli-tarkibiy va matn tahlili metodlaridan foydalanilgan. Ian McEwan’ning The Cement Garden, The Child in Time, Atonement va Lessons romanlari hamda O‘tkir Hoshimov’ning Dunyoning ishlari, Tushda kechgan umrlar, Ikki eshik orasi va Urushning so‘nggi qurboni asarlari asosiy tahlil materiali sifatida tanlangan.

Tadqiqotda ona yo‘qligi quyidagi yo‘nalishlarda tahlil qilingan:

- ona yo‘qligi va yetimlik;
- ona yo‘qligi va oilaviy buzilish;
- ona yo‘qligi va psixologik travma;
- ona yo‘qligi va shaxsning ma’naviy shakllanishi;
- ona yo‘qligi va axloqiy mas’uliyat;
- ona yo‘qligi va milliy qadriyatlar.

Tahlil jarayonida qahramonlar obrazlari, syujet tuzilishi, konfliktlar, dialog, ichki monolog va badiyy detallar badiyy talqin nuqtayi nazaridan o‘rganilgan.

Tahlil va natijalar

Ona yo‘qligi va yetimlik

Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Ona yo‘qligi va oilaviy buzilish. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Ona yo‘qligi va psixologik travma. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Ona yo‘qligi va shaxsning ma’naviy shakllanishi. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Ona yo‘qligi va axloqiy mas’uliyat. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Ona yo‘qligi va milliy qadriyatlar. Ian McEwan’ning The Cement Garden romanida ota-onaning vafoti farzandlar uchun oilaviy tartibning buzilishiga olib keladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

The Cement Garden romanida farzandlar onalarining vafotidan keyin oilaviy tartibni qayta shakllantirishga harakat qiladi. Bu jarayonda ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishiga chuqur ta’sir qiladi.

O‘tkir Hoshimov ijodida esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy inqiroz bilan bog‘lanadi.

Shu tarzda McEwan ona yo‘qligini faqat shaxsiy yo‘qotish emas, balki shaxsning psixologik shakllanishiga ta’sir qiluvchi kuch sifatida talqin etadi.

Xulosa. Ian McEwan va O‘tkir Hoshimov romanlarida ona yo‘qligi shaxsning psixologik shakllanishi, oilaviy buzilish va axloqiy mas’uliyat bilan bevosita bog‘liq holda talqin etiladi. McEwan’da ona yo‘qligi ko‘pincha psixologik travma va identifikatsiya muammosi bilan bog‘lanadi. Hoshimov’da esa ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanadi.

Tadqiqot natijasida aniqlanishicha:

- McEwan’da ona yo‘qligi ko‘pincha psixologik travma va identifikatsiya muammosi bilan bog‘lanadi;
- Hoshimov’da ona yo‘qligi ko‘pincha ma’naviy yo‘qotish va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanadi;
- McEwan’da ona yo‘qligi oilaviy buzilish va psixologik travma bilan bog‘lanadi;
- Hoshimov’da esa ona yo‘qligi ma’naviy yo‘qotish va axloqiy mas’uliyat bilan bog‘lanadi;
- ikki yozuvchining ona yo‘qligini badiyy talqin etishdagi yondashuvi milliy adabiy an’analar bilan bevosita bog‘liq.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. McEwan, I. The Cement Garden. London: Jonathan Cape, 1978.
2. McEwan, I. The Child in Time. London: Jonathan Cape, 1987.
3. McEwan, I. Atonement. London: Jonathan Cape, 2001.
4. McEwan, I. Lessons. London: Jonathan Cape, 2022.
5. Hoshimov, O. Dunyoning ishlari. Toshkent.
6. Hoshimov, O. Tushda kechgan umrlar. Toshkent.
7. Hoshimov, O. Ikki eshik orasi. Toshkent.
8. Hoshimov, O. Urushning so‘nggi qurboni. Toshkent.
9. Hajisoteriou, C. The challenges and prospects of intercultural adult education. Frontiers in Education, 2025, 10, 1467341. https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1467341
10. Gaitán-Aguilar, L., Hofhuis, J., Jansz, J. A review of research on global citizenship in higher education: Towards a holistic approach. International Journal of Intercultural Relations, 2024, 102, 102050. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2024.102050
11. The absence of mother in Ian McEwan’s The Cement Garden.
12. Shadows of the unseen: Maternal absence and the quest for identity.
13. A lovely sleep: A psychoanalytic reading of The Cement Garden.

14. Negotiating hegemonic masculinity in Ian McEwan’s The Cement Garden.
15. O‘tkir Hoshimov asarlarida “ona” obrazining badiyy talqini.
16. O‘tkir Hoshimov asarlaridagi “ona” obrazi.
17. O‘tkir Hoshimov ijodida ona obrazi.